

O VENERABILĂ ANIVERSARE ÎN ARHEOLOGIA ROMÂNEASCĂ: PROFESORUL MIRCEA PETRESCU-DÎMBOVIȚA LA 95 DE ANI

Arheologia românească și învățământul superior de arheologie și istorie din țara noastră marchează o importantă aniversare: cel care a fost vreme de aproape cinci decenii îndrumătorul atâtor generații de arheologi și istorici și care de peste șapte decenii este o prezență activă în istoriografia românească, profesorul Mircea Petrescu-Dîmbovița împlinește 95 de ani¹. Venerabila vârstă la care a ajuns îl face pe distinsul sărbătorit nu doar decanul de vârstă al arheologilor din domeniul preistoriei din țara noastră, ci un adevărat model de viață intelectuală închinată arheologiei și istoriei străvechi, catedrei universitare și muncii pe șantierele arheologice, activității de elaborare a unor lucrări științifice și nu în ultimul rând preocupării de a forma noi generații de specialiști care să ducă mai departe faima arheologiei românești pe drumul deschis de Vasile Pârvan, Ioan Andrieșescu, Ion Nestor și alții.

Mircea Petrescu-Dîmbovița a văzut lumina zilei la Galați, la 21 mai 1915,

---

¹ Pentru cunoașterea mai amplă a vieții și activității didactice și științifice a profesorului Mircea Petrescu-Dîmbovița pot fi consultate mai multe texte, dintre care menționăm: E(ugen) C(omșa), **Mircea Petrescu-Dîmbovița**, în **Enciclopedia istoriografiei românești**, București, 1978, p. 261-262; Gh. Platon, **Universitatea din Iași în epoca contemporană (1918-1985): Considerații preliminare, în Istoria Universității din Iași**, redactori responsabili, Gh. Platon, V. Cristian, Iași, 1985, p. 146-160, 169-194, 220; Dan Gh. Teodor, **Profesorul Mircea Petrescu-Dîmbovița la 70 de ani**, în *ArhMold*, XI, 1987, p. 301-303; Attila László, **Profesorul Mircea Petrescu-Dîmbovița la 75 de ani**, în *Analele Științifice ale Universității „Al. I. Cuza”*, seria Istorie, Iași, 1990, 36, p. 209-212; Dan Gh. Teodor, **Profesorul Mircea Petrescu-Dîmbovița la 80 de ani!**, în *ArhMold*, XVIII, 1995, p. 7-14; Al. Zub, **Profesorul Mircea Petrescu-Dîmbovița la 80 de ani**, în *Anuarul Institutului de Istorie „A. D. Xenopol”*, XXXII, 1995, p. 651-652; V. Chirica, **O viață închinată arheologiei: profesorul Mircea Petrescu-Dîmbovița la 80 de ani**, în *Europa XXI*, 1994-1995, III-IV, p. V-VII; Attila László, **Le Professeur Mircea Petrescu-Dîmbovița à son 85e anniversaire**, în *Studia Antiqua et Archaeologica*, VII, 2000, p. 1-20; Dorina N. Rusu, **Membrii Academiei Române, 1866-2003. Dicționar**, ediția a 3-a, București, 2003, p. 645-646; Victor Spinei, **Homage on a venerable anniversary/Omagiere la o venerabilă aniversare**, în *Scripta praehistorica. Miscellanea in honorem nonagenarii magistri Mircea Petrescu-Dîmbovița oblata*, Ediderunt Victor Spinei, Cornelia-Magda Lazarovici et Dan Monah, Iași, Trinitas, 2005, p. 15-25 și 27-37; Dan Monah, Raluca Kogălniceanu, **List of publications**, în *Scripta praehistorica. Miscellanea...*, Iași, 2005, p. 39-59; Ioan Mitrea, **Academicianul Mircea Petrescu-Dîmbovița la 90 de ani**, în *Zargidava*, IV, 2005, p. 13-20. Date interesante despre viața și activitatea distinsului profesor și arheolog se găsesc și în volumul memorialistic: Mircea Petrescu-Dîmbovița, **Amintirile unui arheolog**, Piatra Neamț, Editura „Constantin Matasă”, 2006, 152 p. text + 114 p. iconografie.

într-o familie de intelectuali. Tatăl, jurist, ajuns într-o vreme prefect de Vrancea și deputat liberal de Covurlui în Parlamentul României, și mama cu studii și creații în domeniul muzicii, descendentă a unei familii greco-italiene, având relații strânse de prietenie cu fosta secretară a mareșalului J. Pilsudski, șef al statului polon în anii 1918-1922, i-au asigurat de mic o educație aleasă.

Încă din clasele liceale făcute la Galați i s-a înrădăcinat interesul pentru istorie și în special pentru arheologie. Un rol important în acest sens l-a avut profesorul său de limba română de la Liceul „V. Alecsandri”, Aețiu Hogaș, fiul scriitorului Calistrat Hogaș, fost coleg la universitate cu V. Pârvan, care la clasă prezenta elevilor **Istoria Arheologiei** a lui Al. Odobescu și **Getica** lui V. Pârvan.

Ca student al Facultății de Litere și Filosofie din București, între anii 1933-1937, cu specializare în domeniul arheologiei și istoriei vechi, i-a avut ca profesori pe Ioan Andrieșescu, ctitorul arheologiei preistorice în România, Ion Nestor, creatorul școlii de arheologie medievală în țara noastră, Vladimir Dumitrescu, preistorician de mare reputație pe plan național și internațional, G. Murnu, specialist în arheologia clasică, Scarlat Lambrino, specialist în epigrafie și antichitatea greco-romană. În același timp a beneficiat de largul orizont al lecțiilor unor savanți precum N. Iorga și C.C. Giurescu în domeniul istoriei, G. Oprescu la istoria artelor, Simion Mehedinți și Vintilă Mihăilescu la geografie. În paralel, la dorința tatălui, a urmat și Facultatea de Drept.

Foarte conștiincios, de o rigoare a muncii intelectuale exemplară, și de o tenacitate remarcabilă, s-a impus în fața profesorilor și în rândul colegilor. Încă din ultimul an de facultate a primit sarcini didactice, astfel că începând din 1937 a devenit asistent onorific la Catedra de Preistorie a Facultății de Litere și Filosofie a Universității București. Altfel spus, începând din 1937, când devine asistent onorific și participă pentru prima dată la o manifestare științifică internațională, Mircea Petrescu-Dîmbovița a parcurs, în aproape jumătate de secol, un impresionant **cursus honorum**. An de an, etapă cu etapă, s-a dovedit o prezență activă, atât la catedra universitară cât și în fruntea unor instituții de specialitate sau pe șantierul arheologic privind epoca preistorică și nu numai, valorificarea științifică și muzeistică a rezultatelor acestor cercetări, și nu în ultimul rând formarea unor specialiști de valoare. O simplă enumerare a bornelor ce au marcat acest cursus honorum este edificatoare. Între 1937-1948 a fost asistent onorific la Catedra de Preistorie a Universității din București, cu unele întreruperi determinate de urmarea cursurilor Școlii militare pentru ofițeri de rezervă în artilerie (1939-1940) și participarea la al doilea război mondial (mai 1941-noiembrie 1944) ca ofițer cu transmisiunile la Regimentul 3 Artilerie grea. În 1947 și-a susținut teza de doctorat, la Universitatea din București, sub îndrumarea profesorului Ion Nestor. Din 1949 a devenit, prin concurs, conferențiar universitar la Facultatea de Istorie-Filosofie a Universității „Al.I.

Cuza” din Iași. Devenit profesor universitar titular în 1956, dr.docent în 1957, conducător de doctorat în 1966, până la pensionare în 1983 a predat cursurile de Istorie veche a României, Arheologie preistorică și o serie de cursuri speciale și a condus multe teze de doctorat.

A știut cum să atragă spre arheologie și istorie veche mulți studenți, pe care îi recruta încă din anul I de facultate, un rol important avându-l **Cercul științific studentesc de Istorie veche și arheologie**. Pentru studenți a realizat două manuale: **Scurtă istorie a Daciei preromane** (1978) și, în colaborare, **Istoria României de la începuturi până în sec. al VIII-lea** (1995).

În paralel cu munca la catedra universitară menționăm că a ocupat și alte funcții, nu din alte motive, ci doar din dorința de a impulsiona cercetarea științifică în domeniul arheologiei. A fost director al Muzeului de Istorie a Moldovei (1956-1968), director al Institutului de Istorie și Arheologie „A.D. Xenopol” din Iași al Academiei Române (1967-1989), decan al Facultății de Istorie din cadrul Universității „Al.I. Cuza” (1976-1977); a fondat în 1960 și a condus mulți ani prestigioasa publicație de specialitate *Arheologia Moldovei*, a fost redactor principal, mai mulți ani, al *Anuarului Institutului de Istorie și Arheologie „A.D. Xenopol”*, precum și membru în comitetele de redacție ale altor publicații de specialitate din țară.

A reținut și reține atenția, îndeosebi în lumea specialiștilor, activitatea profesorului Mircea Petrescu-Dîmbovița în domeniul arheologiei preistorice și a evului mediu timpuriu. A efectuat cercetări în peste 15 situri arheologice, un loc aparte ocupându-l așezările de la Cucuteni-Băiceni, Hăbășești și Trușești care l-au consacrat ca un mare specialist al eneoliticului, îndeosebi al culturii Cucuteni, precum și cercetările arheologice pe care le-a condus la Hlincea-Iași și Fundu Herții privind evul mediu timpuriu, respectiv încheierea procesului de formare a poporului român și începuturile vechii civilizații românești.

Din capitala culturală și științifică a Moldovei, profesorul Mircea Petrescu-Dîmbovița a declanșat și coordonat, în toată Moldova, o vastă operațiune de identificare a siturilor arheologice, în multe efectuându-se cercetări metodice prin colaboratorii și elevii săi, așa încât astăzi harta arheologică a spațiului est-carpatic nu mai prezintă pete albe.

Intensa și vasta sa activitate de cercetare arheologică, mergând în spațiu de la Fundu Herții-Botoșani până la Stoicani-Galați și în timp acoperind cinci milenii de istorie est-carpatică s-a concretizat în peste 15 volume (de autor, sau coordonator și editor), peste 250 de studii, articole, note și recenzii, publicate în țară și străinătate. Dintre lucrările care îl recomandă menționăm doar câteva: **Așezări din Moldova de la paleolitic până în sec. al XVIII-lea** (1970, coautor), **Depozitele de bronzuri din România** (1977), **Die Sichern in Rumänien...** (München, 1978), **Sisteme de fortificații medievale timpurii la est de Carpați. Așezarea de la Fundu-Herții, jud. Botoșani** (1987, coautor),

Der Arm- und Beinschmuck in Rumänien (Stuttgart, 1998), **Trușești. Monografie arheologică** (1999, coautor), **Cucuteni-Cetățuie. Săpăturile din anii 1961-1966. Monografie arheologică** (2004, coautor).

A avut, îndeosebi în ultimele decenii, o preocupare deosebită pentru modernizarea metodelor de investigații în arheologie, pentru cercetările pluridisciplinare, și folosirea în arheologie a unor realizări din alte domenii ale științelor. Amintim că în ultimii ani de activitate didactică a ținut un curs de Metode moderne de cercetare în arheologie.

Bogata sa activitate în domeniul arheologiei, preocuparea de a forma o cohortă de specialiști, dorința permanentă de înnoire a domeniului de cercetare l-a determinat pe istoricul Al. Zub să afirme că profesorul Mircea Petrescu-Dîmbovița a creat „**o școală arheologică ieșeană, având ca trăsături distincte, între altele, acuratețea tehnică, spiritul interdisciplinar, comparatismul**”, iar unul dintre apropiații discipoli, arheologul și istoricul Dan Gh. Teodor, să conchidă că profesorul nostru „**a creat o școală de arheologie moldavă**”, puncte de vedere la care subscriem pe deplin.

Îndelungata și bogata activitate a profesorului Mircea Petrescu-Dîmbovița a fost recunoscută și apreciată pe plan național și internațional, prin numeroase titluri și distincții, alegerea în diverse comisii și comitete de specialitate. Între altele, în mod selectiv, amintim că în 1991 a fost ales membru corespondent, iar în 1996 membru titular al Academiei Române. Pe plan extern a fost membru în Consiliul Permanent al Uniunii Internaționale de Științe Pre și Protoistorice (1964-1991), membru al mai multor instituții academice și științifice. A fost invitat și a participat cu lucrări la mai multe congrese și alte manifestări științifice internaționale, precum cele de la Hamburg, Roma, Praga, Belgrad, Nisa, Ciudad de Mexico, Mainz, Bratislava, Stuttgart, Atena, Sofia, Nitra, Palma de Mallorca etc. A fost invitat pentru documentare și schimb de experiență în mai multe țări, între care menționăm China și Turcia.

Pentru munca sa științifică a primit numeroase titluri și distincții naționale și internaționale, între care amintim doar Premiul „V. Pârvan” al Academiei Române (1978), Ordinul Național „Steaua României” în grad de Ofițer (2001) și titlul de Cetățean de onoare al municipiului Iași (2005).

La acest frumos popas aniversar dorim magistrului nostru multă sănătate, noi contribuții științifice și tradiționalul „La mulți ani”!

Ioan Mitrea